

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

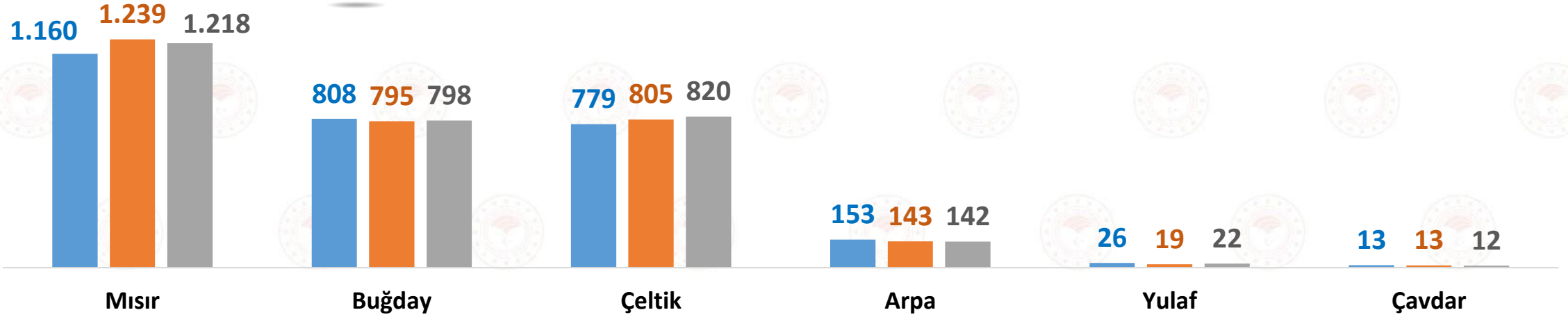
BİTKİSEL ÜRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

04.04.2026

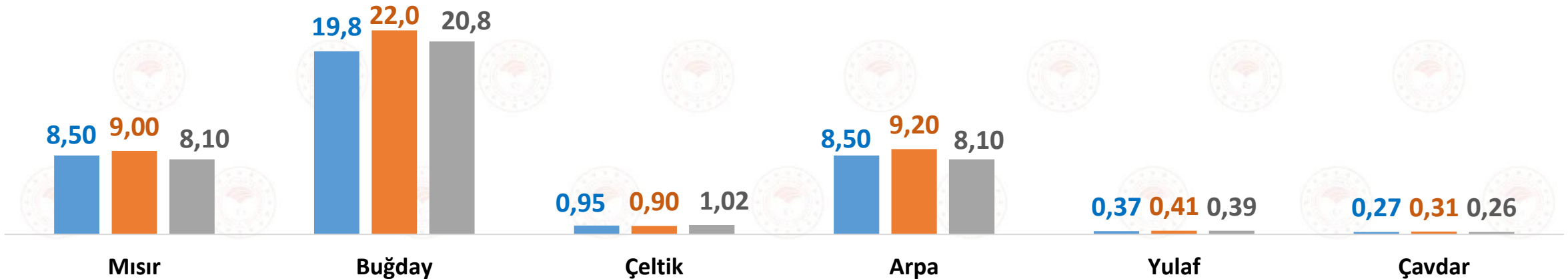
DÜNYA HUBUBAT ÜRETİMİ (MİLYON TON)

■ 2022 ■ 2023 ■ 2024

TÜRKİYE HUBUBAT ÜRETİMİ (MİLYON TON)

■ 2022 ■ 2023 ■ 2024

YIL

- 2022
- 2023
- 2024

DÜNYA TOPLAM HUBUBAT ÜRETİMİ

- 2.939 Milyon Ton .
- 3.012 Milyon Ton.
- 3.013 Milyon Ton.

ÜLKEMİZİN TOPLAM HUBUBAT ÜRETİMİ

- 38,34 Milyon Ton.
- 41,82 Milyon Ton.
- 38,67 Milyon Ton.

HUBUBATLARIN STRATEJİK ÖNEMİNİ BELİRLEYEN TEMEL FAKTÖRLER

Temel Besin Kaynağı ve
Gıda Güvenliği

- İnsan beslenmesinin temeli
- Zengin bir enerji kaynağı
- Yetersizliği: kıtlık ve açlık

Stratejik Bağımsızlık

- Dışa bağımlılığının azaltılması
- Kendi kendine yetebilme
- Gıda egemenliği

Ekonomik İstikrar ve
Tarımsal Omurga

- Tarımsal üretimin ve ticaretin temeli
- Kırsal kalkınma
- Tarımsal sanayi ve istihdam

Ticari Değer ve İhracat

- Üretim fazlası > İhracat > Döviz girdisi

Yem Kaynağı

- Temel yem ham maddeleri

HUBUBATLAR SADECE BİR TARIM ÜRÜNÜ DEĞİL, TOPLUMSAL DÜZENİN VE DEVLETLERİN JEOPOLİTİK GÜCÜNÜN TEMEL BİR DAYANAĞIDIR.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE ÜLKEMİZE ETKİSİ

DÜNYADA İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN ETKİLERİ SON YILLARDA ÖNEMLİ DÜZEYDE HİSSEDİLİYOR.

ÜLKEMİZ İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNDEN EN ÇOK ETKİLENEN AKDENİZ HAVZASINDADIR.

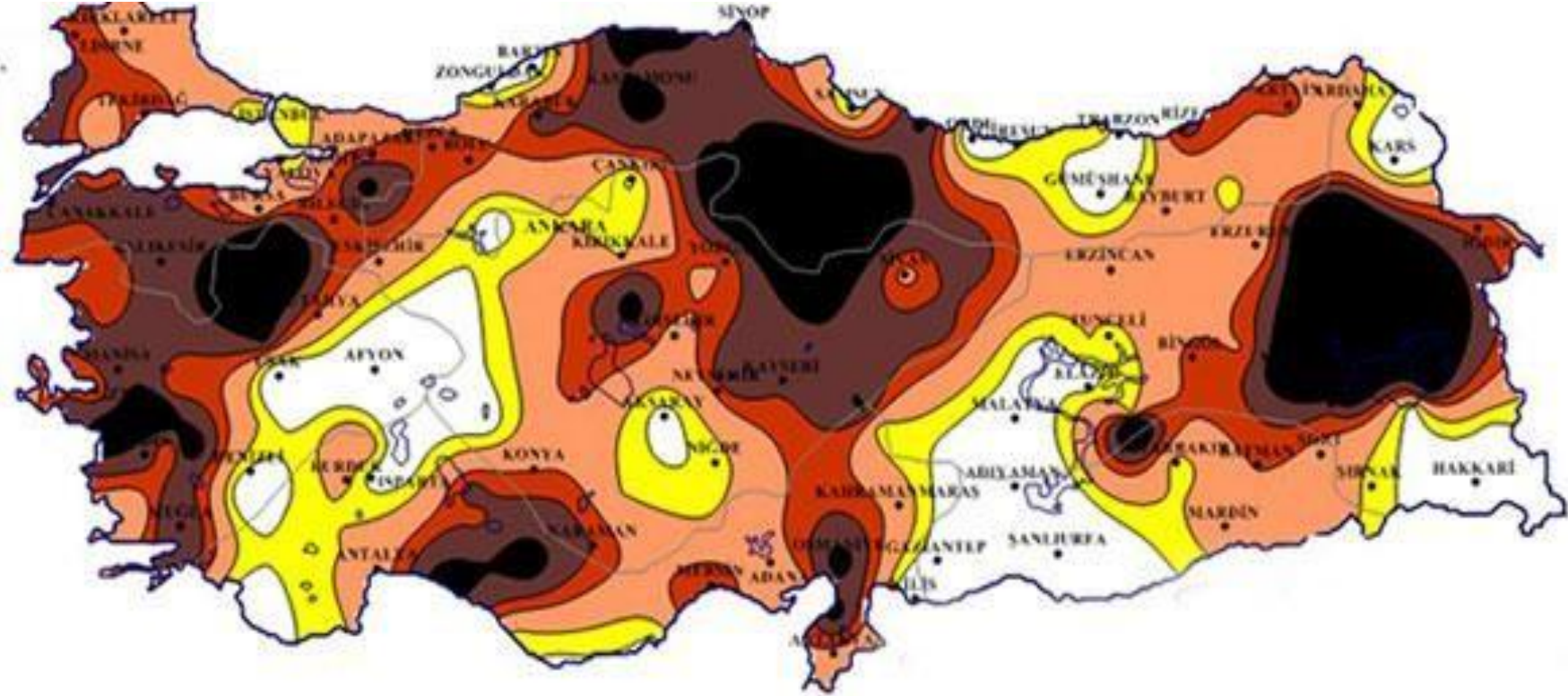
SICAKLIKLAR ARTIYOR

YAĞIŞLAR AZALIYOR

KURAKLIK ŞİDDETLENİYOR

İKLİM KAYNAKLI AFETLER ÇOĞALIYOR

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE ÜLKEMİZE ETKİSİ

2024 Yılı

Son 54 Yılın En Sıcak Yılı

2025 Temmuz Ayı

Son 55 Yılın En Sıcak Temmuz Ayı

**2024-2025 ÜRETİM DÖNEMİNDE YAĞIŞLAR
SON 52 YILIN EN DÜŞÜK SEVİYESİNDE
GERÇEKLEŞTİ.**

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE ÜLKEMİZE ETKİSİ

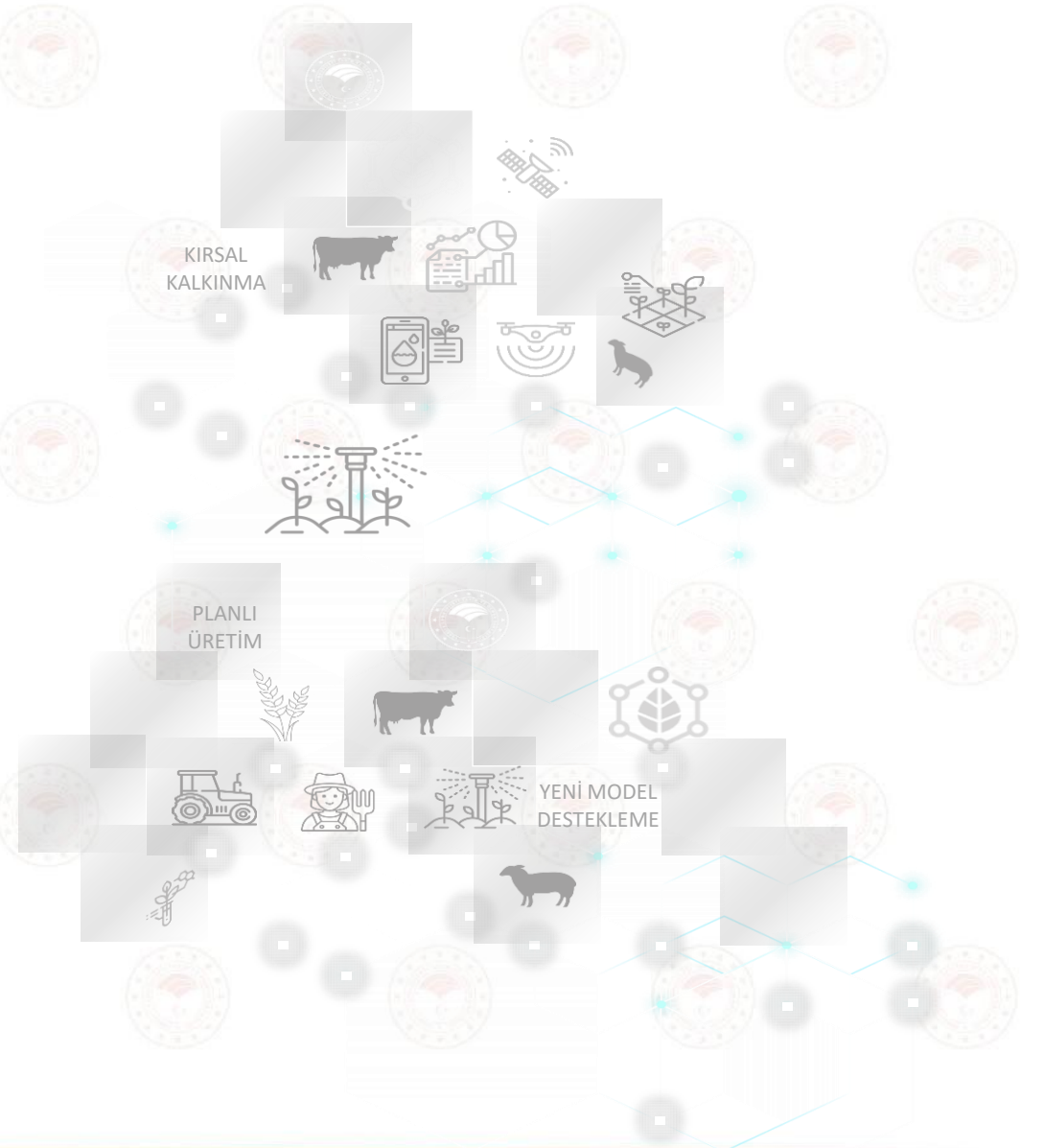

KONYA

- Konya yeraltı su rezervlerinin % 17'sine sahip
- Yeraltı suyunun yaklaşık % 40'ını kullanıyor.
- Havzanın yıllık su bütçesi yaklaşık 3 milyar m³ açık vermektedir.
- Yeraltı su seviyesi her yıl ortalama 2-3 metre düşmektedir.
- Suyun tarlaya ulaşmadan % 60'ı kayıp.
- Bu kayıp miktarı yıllık yaklaşık 400 milyon m³
- Bu hidrolojik dengesizliğin en görünür ve tehlikeli sonucu obruk oluşumlarıdır.
- Konya Ovasındaki bu durum mısır, şeker pancarı patates gibi su isteği yüksek bitkilerin üretiminde risk oluşturmaktadır.

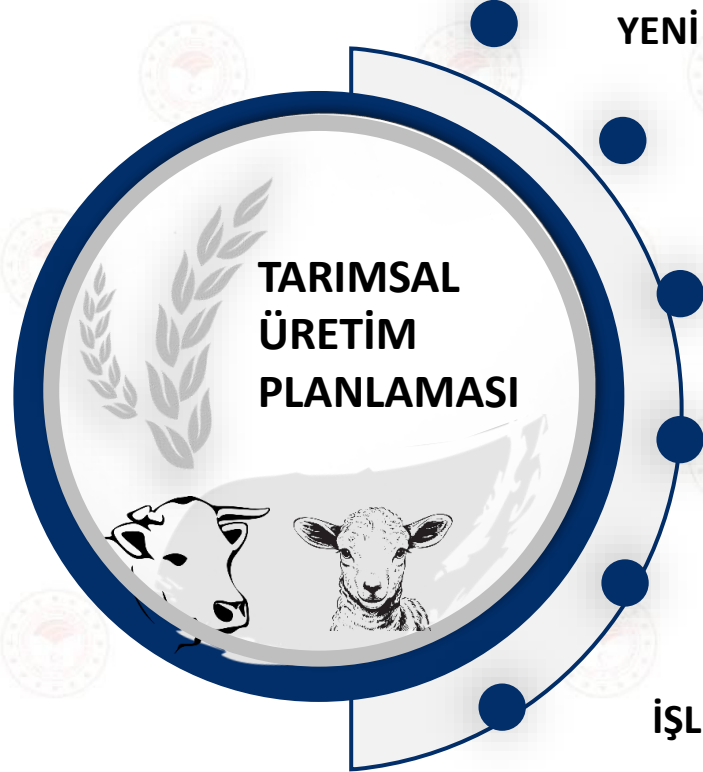
BİTKİSEL ÜRETİM PLANLAMASI

BİTKİSEL ÜRETİM PLANLAMASI

SUYU MERKEZE ALAN TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI

YENİ DESTEKLEME MODELİ

TARIMSAL KREDİLER

HİBE PROGRAMLARI

SÖZLEŞMELİ ÜRETİM

KAYITLILIK ve TARIM SAYIMI

İŞLENMEYEN ARAZİLER

BİTKİSEL ÜRETİM PLANLAMASI

DESTEKLER ÜRETİM
DÖNEMİNDEN ÖNCE AÇIKLANDI

STRATEJİK ÜRÜNLERE İLAVE
PLANLAMA DESTEĞİ
VERİLECEK

BİTKİSEL ÜRETİM DESTEKLERİ
3 YILLIK AÇIKLANDI

DESTEK TUTARLARI GİRDİ
MALİYETLERİNDEKİ DEĞİŞİME GÖRE HER
YIL GÜNCELLENECEK

SU KISITI OLAN HAVZALARDA
MÜNAVEBEYE UYGUN ÜRETİME İLAVE
DESTEK SAĞLANACAK

KAMU TARAFINDAN ISLAH EDİLEN MİLLİ
TOHUMLA ÜRETİM YAPAN İLAVE DESTEK
ALACAK

**BİTKİSEL ÜRETİM PLANLAMASINDA ÜRETİCİLER
HANGİ HAVZADA HANGİ ÜRÜNDEN NE KADAR DESTEK ALACAĞINI BİLECEK**

BİTKİSEL ÜRETİM PLANLAMASI

13 STRATEJİK ÜRÜN
+1 ÜRÜN GRUBU

HUBUBAT

ARPA
BUĞDAY
DANE MISIR

BAKLAGİL

MERCİMEK
NOHUT
KURU FASULYE

YAĞLI TOHUMLAR

ASPIR
KANOLA
PAMUK
SOYA
YAĞLIK AYÇİÇEĞİ

DİĞER

PATATES
KURU SOĞAN
+
YEM BİTKİLERİ

BİTKİSEL ÜRETİM PLANLAMASI

İl Bitkisel Üretim Planı İl Planlama Kurulları tarafından hazırlanır.

Aşağıdaki kriterler göz önüne alınarak hazırlanacak rapor doğrultusunda ürün veya ürün gruplarında, üç yıllık dönemleri kapsayacak şekilde havza veya işletme bazında her yıl üretim planı hazırlanır.

- Su kısıtı
- Sosyo-ekonomik koşullar
- Pazarlama olanakları
- Örgütlülük durumu
- Tarımsal altyapı
- Tarımsal sanayi durumu
- Sulama durumu
- Münavebe
- İş gücü olanakları
- Mera varlığı
- Otlatma kapasitesi
- Çiftçilerin mevcut alet ve ekipman varlığı
- Su ürünleri üretim potansiyeli
- Depolama ve işleme kapasitesi
- Hayvan varlığı
- Çiftçi deneyimleri

BİTKİSEL ÜRETİM PLANLAMASI

YENİ DESTEKLEME MODELİ

SADELEŞEREK

DAHA ETKİN BİR ŞEKİLDE KURGULANMIŞTIR

BİTKİSEL ÜRETİM DESTEKLERİ
21 KALEMDEN 3 ANA DESTEK
KALEME İNDİRİLMİŞTİR.

BİTKİSEL ÜRETİM PLANLAMASI

TEMEL

TÜM ÜRÜNLER

- MAZOT % 50
- GÜBRE % 50

PLANLAMA

İLAVE

- MAZOT % 50
- GÜBRE % 50
- SU KISITI + GÜBRE % 50

ÜRETİMİ GELİŞTİRME

İLAVE

- SERTİFİKALI TOHUM / FİDAN
- ORGANİK VE İYİ TARIM
- KATI ORGANİK GÜBRE

FARK ÖDEMESİ

ALAN BAZLI

- ÜRETİM MALİYETİ
- YURTIÇİ FİYATLAR
- FİYAT < MALİYET

BİTKİSEL ÜRETİM PLANLAMASINDA HUBUBATLAR

2026-2027 BİTKİSEL ÜRETİM PLANLAMASI HAVZA ÜRÜN DESENİ LİSTESİNE GÖRE

- BUĞDAY 862 İLÇEDE
- ARPA 851 İLÇEDE
- MISIR 383 İLÇEDE

HAVZA ÜRÜN DESENİNDE DEĞERLENDİRİLMİŞTİR.

TOHURLUK ÜRETİM SAHALARI, BİTKİSEL ÜRETİM PLANLAMASINA TABİDİR.

BİTKİSEL ÜRETİM PLANLAMASI

2026-2028 yıllarını kapsayacak Bitkisel Üretim Desteklerinde; yeraltı sularının yetersiz seviyede ve su kısıtı olduğunun Bakanlıkça tespit edildiği havzalarda (11 il/52 ilçe);

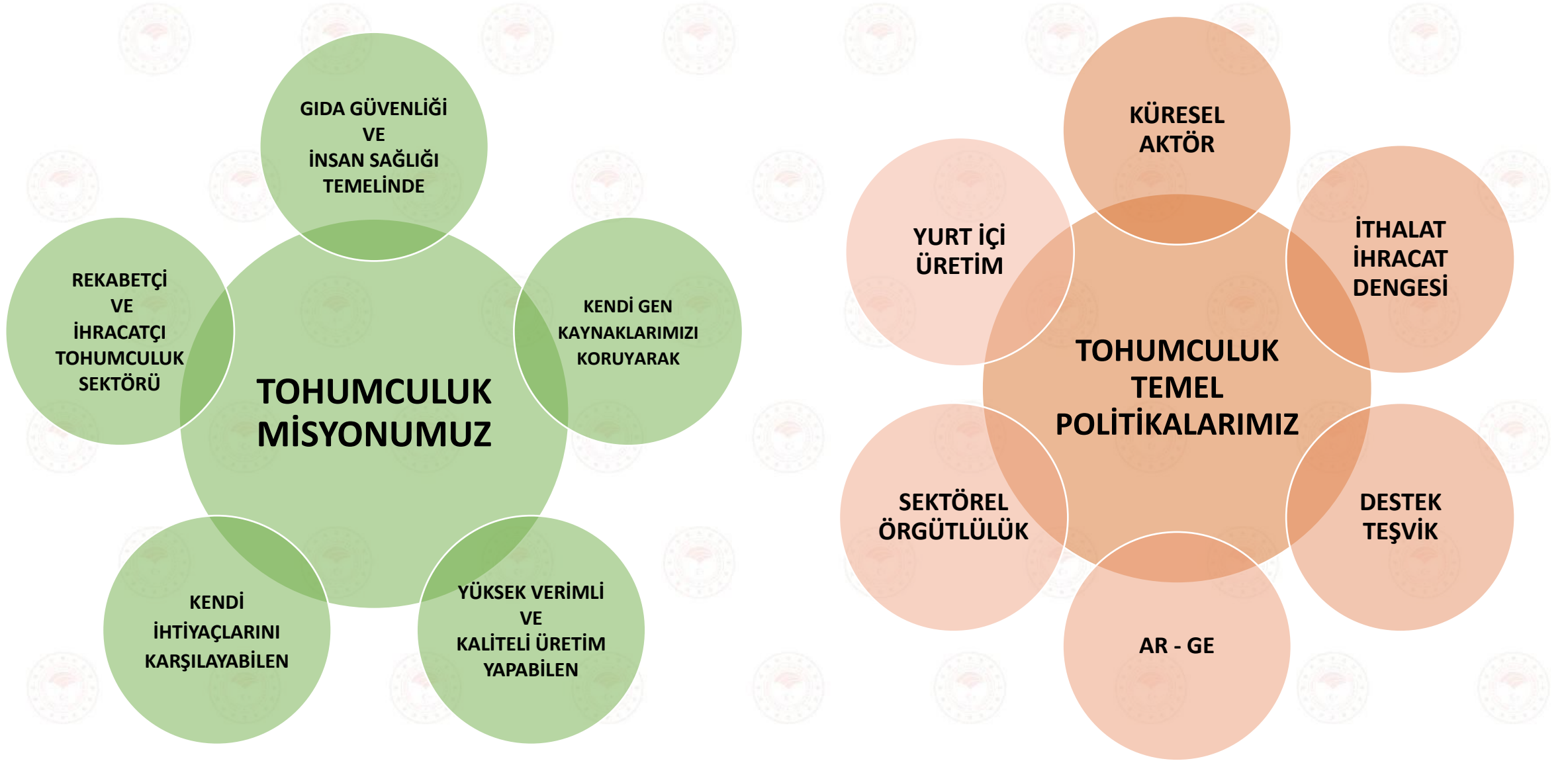
- **Az su tüketen ürünlerin ekolojisine uygun havzalarda ürün desenine eklenmesi,**
- **Mısır (dane) ve patates ekilişlerine temel, planlı üretim ve üretimi geliştirme desteği ödemesi yapılmaması,**
- **Sulu tarım arazilerinde dörtlü münavebe uygulanmasına; bu kapsamda **mısır (dane/silaj), patates, şeker pancarı, domates, havuç** ürünlerinin dört üretim yılında **art arda gelmemek şartıyla en fazla iki defa ekimine izin verilmesi** değişiklikleri yapılmıştır.**

Yeraltı su kısıtı olmayan havzalarda mısır (dane) destek katsayısı 1,0'dan 1,3'e çıkartılmıştır.

ÜLKEMİZ TOHUMCULUK SEKTÖRÜ

KAMU TOHUMCULUK ORGANİZASYONU

- POLİTİKA
- TEŞVİK VE DESTEK
- İTHALAT İHRACAT ÖN İZİN
- ÇEŞİT TESCİLİ
- SERTİFİKASYON HİZMETLERİ
- PİYASA DENETİMİ
- ÇEŞİT KORUMA

- TOHURLUK TESCİL VE SERTİFİKASYON MERKEZ MÜDÜRLÜĞÜ
- SERTİFİKASYON TEST MÜDÜRLÜKLERİ
- İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜKLERİ

- BİTKİ SAĞLIĞI VE KARANTİNA HİZMETLERİ

BÜGEM

TAGEM

GKGM

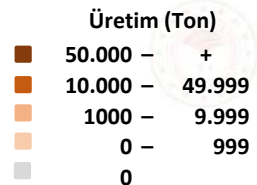
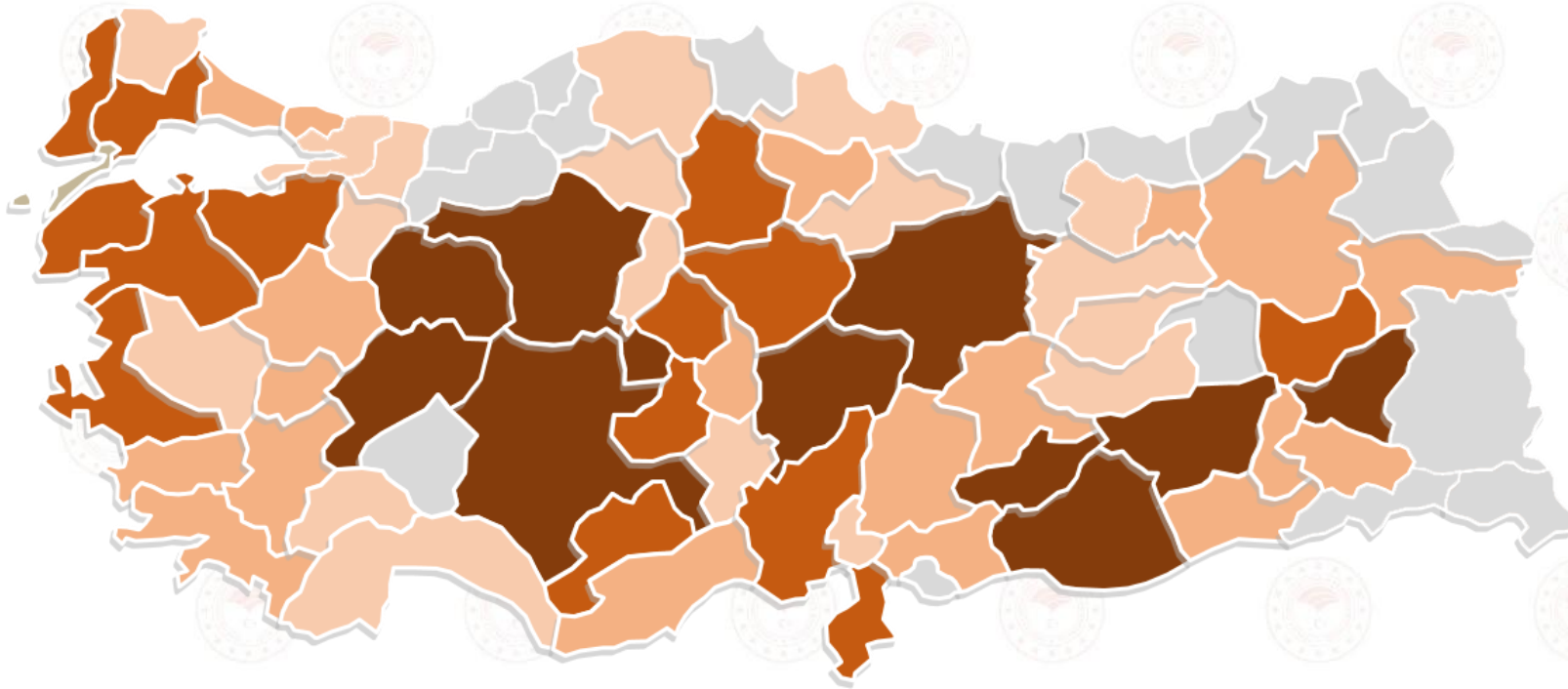
TİGEM

- BİTKİ ISLAHI VE ÇEŞİT GELİŞTİRME
- GEN KAYNAKLARININ MUHAFAZASI
- YEREL ÇEŞİTLERİN TANIMLANMASI

- STRATEJİK TÜRLERDE TOHURLUK ÜRETİMİ
- YEREL ÇEŞİTLERİN ÜRETİMİ

İLLERE GÖRE SERTİFİKALI TOHURLUK ÜRETİMİ (2025)

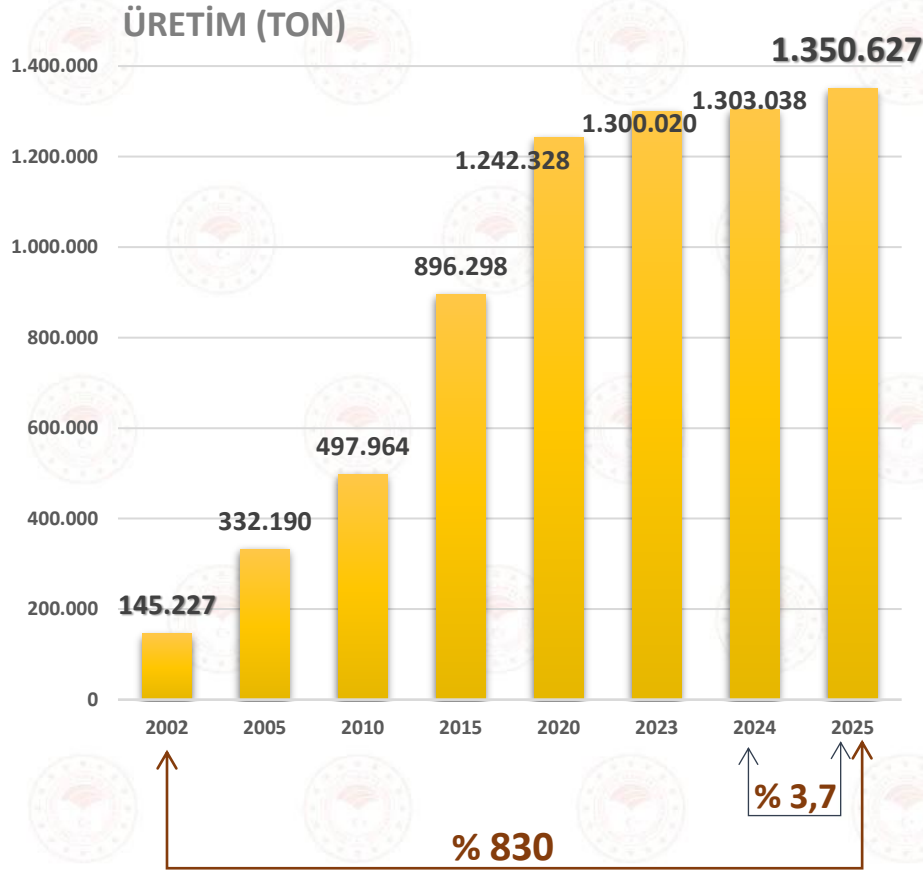
61 İL

Sertifikalı
Tohumluk Üretiyor

İL	MİKTAR (Ton)	PAY (%)
KONYA	371.463	27,5
ŞANLIURFA	171.054	12,7
DİYARBAKIR	148.505	11,0
ANKARA	72.096	5,3
SİVAS	55.274	4,1
TEKİRDAĞ	49.663	3,7
KAYSERİ	49.067	3,6
ESKİŞEHİR	45.155	3,3
BİTLİS	40.203	3,0
AFYONKARAHİSAR	28.445	2,1
DİĞER	319.702	23,7
TOPLAM	1.350.627	100

SERTİFİKALI TOHUM ÜRETİMİ

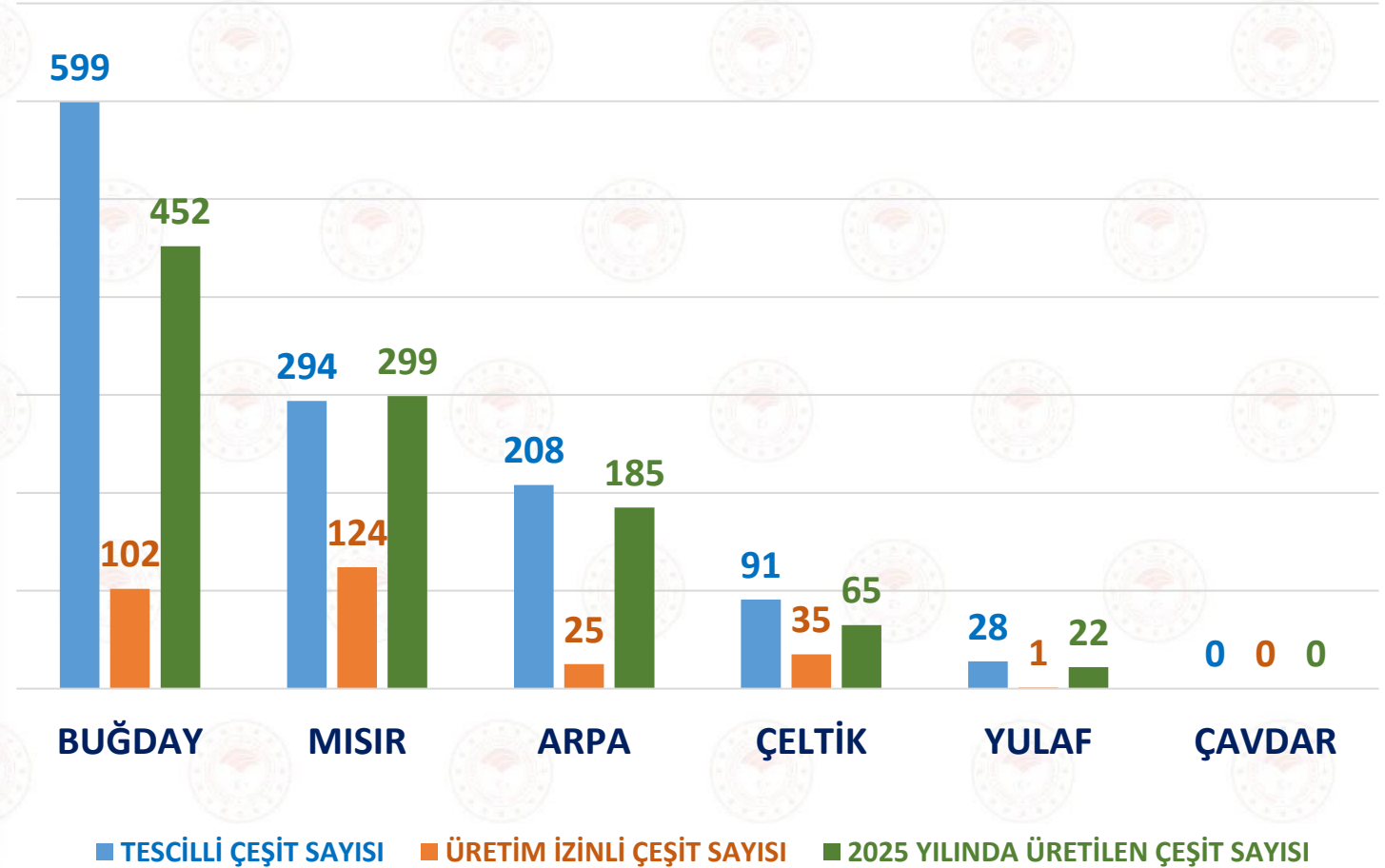
1 MİLYON
351 BİN TON

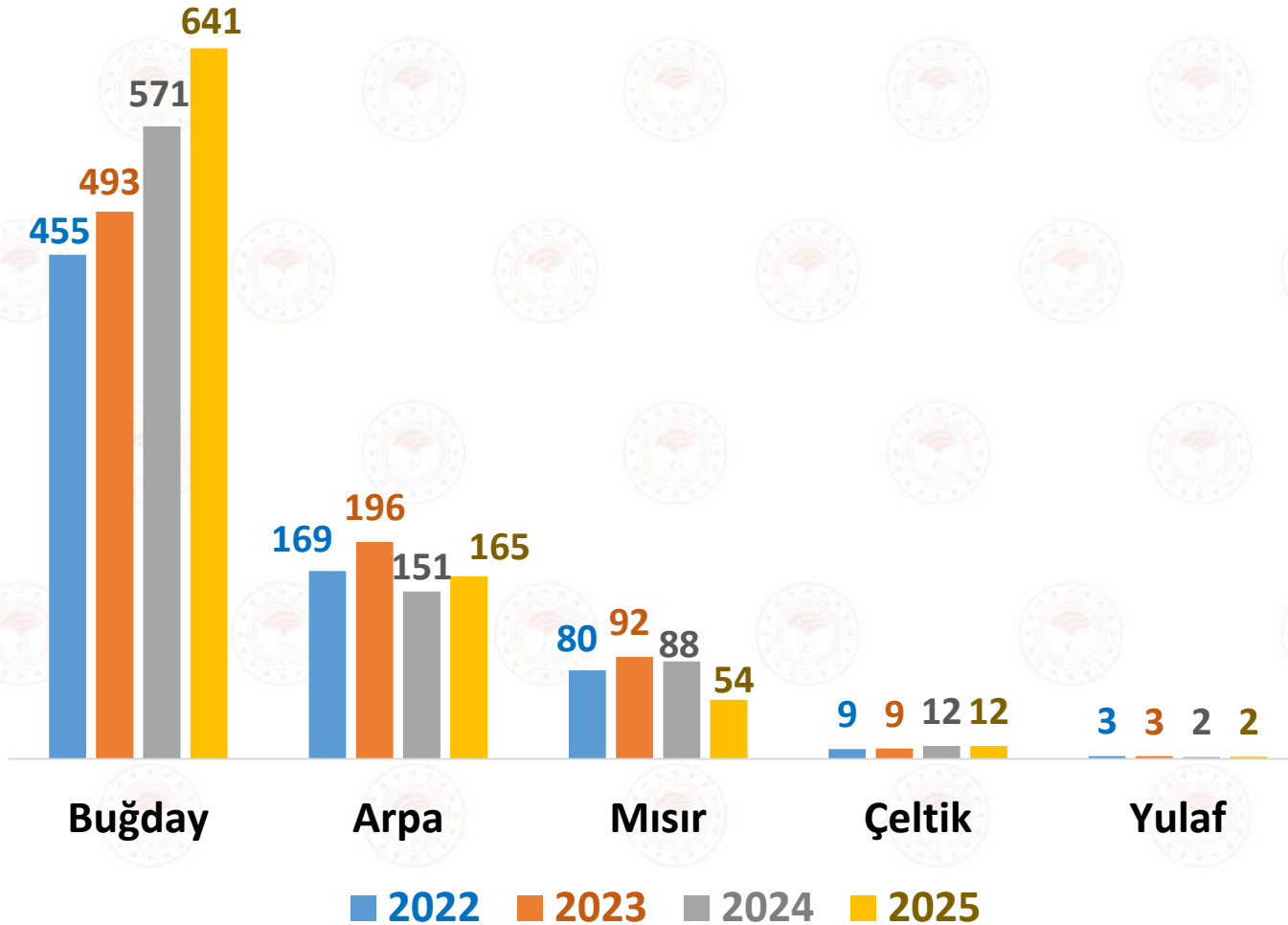
TÜRLER	2002	2024	2025	DEĞİŞİM 2024-2025	DEĞİŞİM 2002-2025
BUĞDAY	80.107	570.537	640.829	12,30%	700%
PATATES	21.375	333.191	362.331	8,70%	1595%
ARPA	4.376	151.054	164.835	9,10%	3667%
MISIR	15.896	88.018	53.534	-39,20%	237%
AYÇİÇEĞİ	4.575	42.380	30.409	-28,20%	565%
PAMUK	11.585	25.099	24.906	-0,80%	115%
NOHUT	198	19.917	18.494	-7,10%	9241%
MERCİMEK	14	28.427	13.064	-54,00%	93217%
ÇELTİK	1.293	11.761	11.818	0,50%	814%
SOYA	595	5.654	3.762	-33,50%	532%
YONCA	269	3.908	3.628	-7,20%	1249%
SEBZE	1.249	3.158	3.255	3,10%	161%
FİĞ	1.246	1.924	2.482	29,00%	99%
KURU FASULYE	29	2.182	2.042	-6,40%	6942%
ŞEKER PANCARI	1.421	1.136	885	-22,10%	-38%
KORUNGA	411	1.434	275	-80,80%	-33%
DİĞERLERİ	588	13.257	14.077	6,20%	2294%
TOPLAM	145.227	1.303.038	1.350.627	3,7%	830%

ÜLKEMİZDE TESCİLLİ VE ÜRETİM İZİNLİ HUBUBAT ÇEŞİTLERİ

TÜRKİYE SERTİFİKALI HUBUBAT TOHUM ÜRETİM MİKTARLARI (BİN TON)

SERTİFİKALI HUBUBAT TOHUMLUK İHTİYACI VE YETERLİLİK

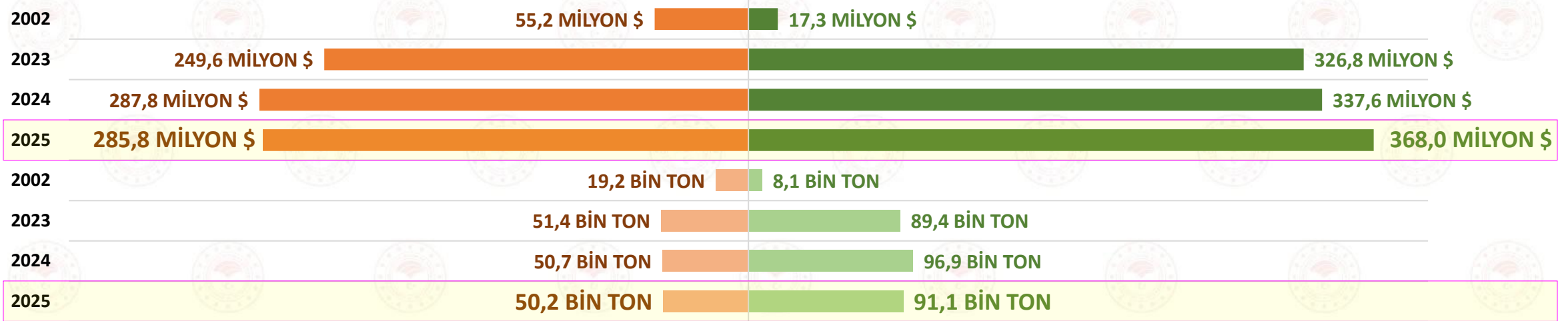
TÜR	2024 EKİLİŞ ALANI (DA)	YENİLEME ESASINA GÖRE TOHUMLUK İHTİYACI (TON)	2024 SERTİFİKALI TOHUM ÜRETİM (TON)	2025 SERTİFİKALI TOHUM ÜRETİM (TON)	2025 YILINDA ÜRETİMİN İHTİYACI KARŞILAMA ORANI (%)	YENİLEME ESASINA GÖRE ÜRETİMİN İHTİYACI KARŞILAMA ORANI (%)
MISIR	7.894.438	23.683	87.403	53.534	226	226
BUĞDAY	70.238.078	538.492	570.537	640.829	40	119
ÇELTİK	1.289.036	14.179	11.761	11.818	42	83
ARPA	32.548.667	249.540	151.054	164.835	22	66
YULAF	5.051.782	37.046	1.772	1.956	2	5

SERTİFİKALI TOHUM DIŞ TİCARETİ

İTHALAT

İHRACAT

EN FAZLA İTHAL DEĞERİNE SAHİP TÜRLER			
TÜR	MİKTAR (TON)	DEĞER (MİLYON \$)	DEĞER PAY (%)
SEBZE	1.204	152,8	53
MISIR	4.438	31,9	11
PATATES	27.771	29,0	10
ŞEKER PANCARI	315	25,8	9
YEM BİTKİLERİ	8.731	13,1	5

İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI	
2023	% 131
2024	% 117
2025	% 129

EN FAZLA İHRAÇ DEĞERİNE SAHİP TÜRLER			
TÜR	MİKTAR (TON)	DEĞER (MİLYON \$)	DEĞER PAY (%)
AYÇİÇEĞİ	25.209	178,9	49
MISIR	23.357	74,7	20
SEBZE	522	57,4	16
BUĞDAY	21.716	15,8	4
PAMUK	5.533	15,2	4

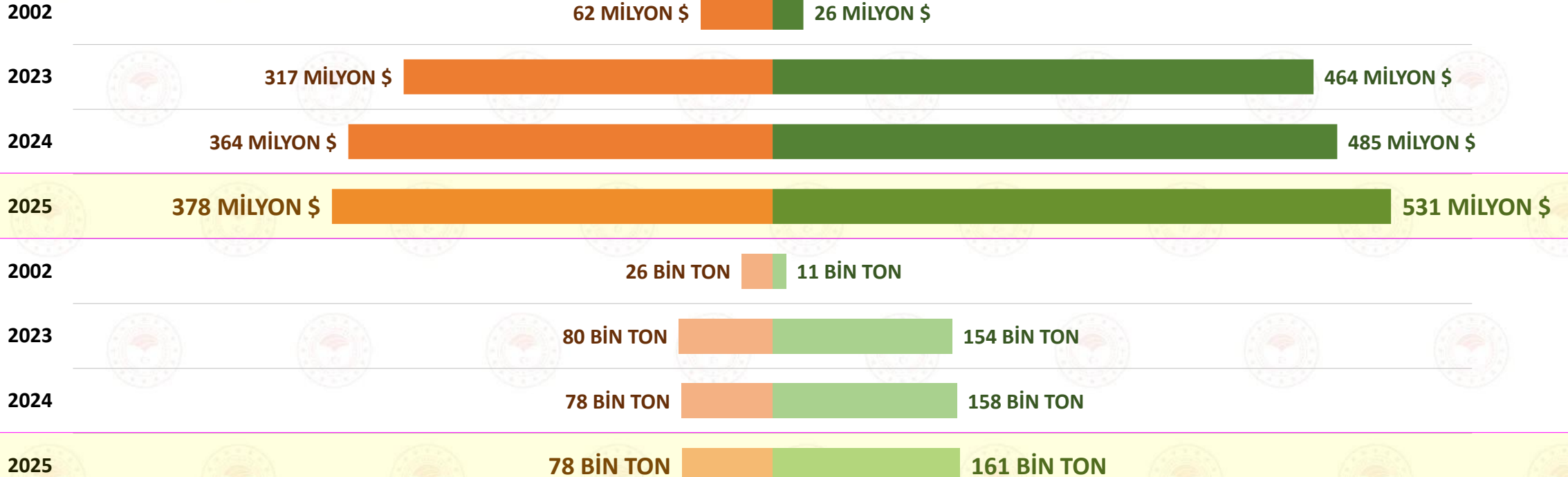

TOPLAM TOHUMLUK DIŞ TİCARETİ

(TOHUM, FİDE-FİDAN VE SÜS BİTKİLERİ TOPLAMI)

İTHALAT

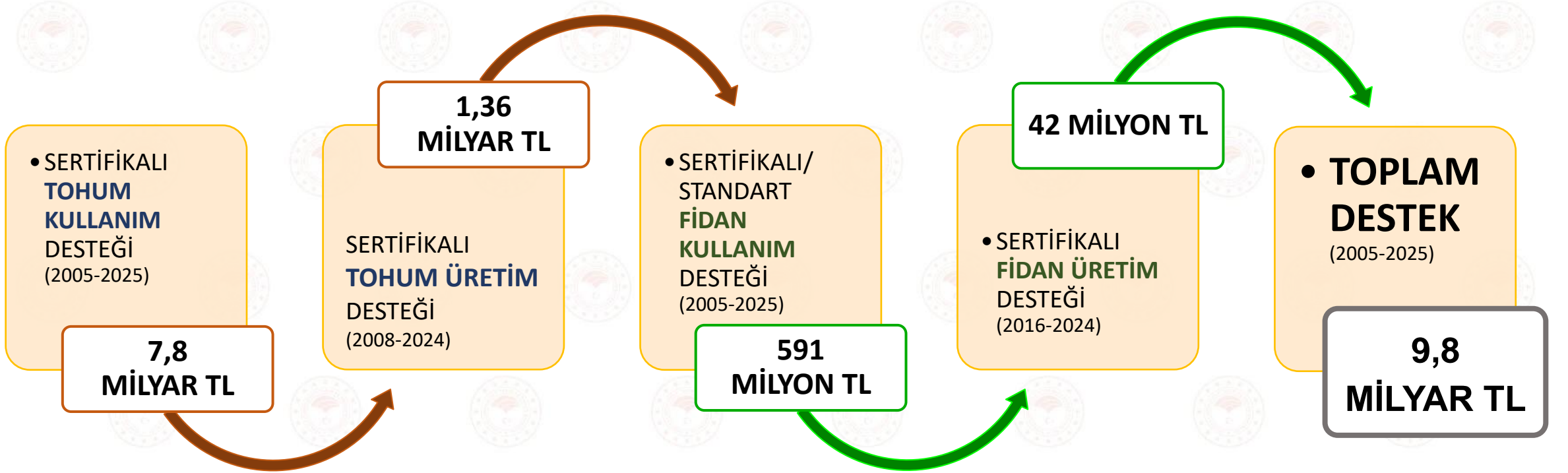
İHRACAT

2025 YILI İHRACAT DEĞERİNİN İTHALAT DEĞERİNİ KARŞILAMA ORANI % 140

TOHUMCULUK DESTEKLERİ (01.04.2026)

Sertifikalı Tohum/Fidan Üretim Destekleri 2025 yılı itibariyle sonlandırılmıştır.

2025 YILI SERTİFİKALI HUBUBAT TOHUM KULLANIM DESTEĞİ

ÜRÜN	DESTEKLEME ALANI (DA)	DESTEKLEME MİKTARI (TL)
BUĞDAY	14.334.168	1.748.768.496
ARPA	3.734.885	455.656.007
ÇELTİK	235.793	28.766.761
YULAF	35.930	4.383.448
DİĞER	2.836.865	496.058.932
TOPLAM	21.177.641	2.733.633.644

SERTİFİKALI TOHUMLUK ÜRETİMİNDE KARŞILAŞILABİLECEK RİSKLER

İklim Değişikliği Kaynaklı Riskler

- Kuraklık ve su stresi
- Düzensiz yağış rejimleri
- Artan sıcaklıklar
- Hastalık ve zararlı baskısı

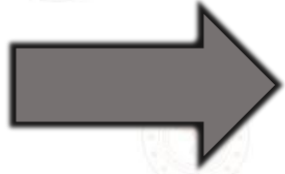
Jeopolitik ve Bölgesel Riskler

- Enerji ve girdi maliyetlerinde artış
- Tedarik zinciri kırılganlığı
- Ticaret ve lojistik riskleri
- Savaşlar

SERTİFİKALI TOHURLUK ÜRETİMİNDE KARŞILAŞILABİLECEK RİSKLER

▪ Teknolojik ve Rekabetçi Riskler

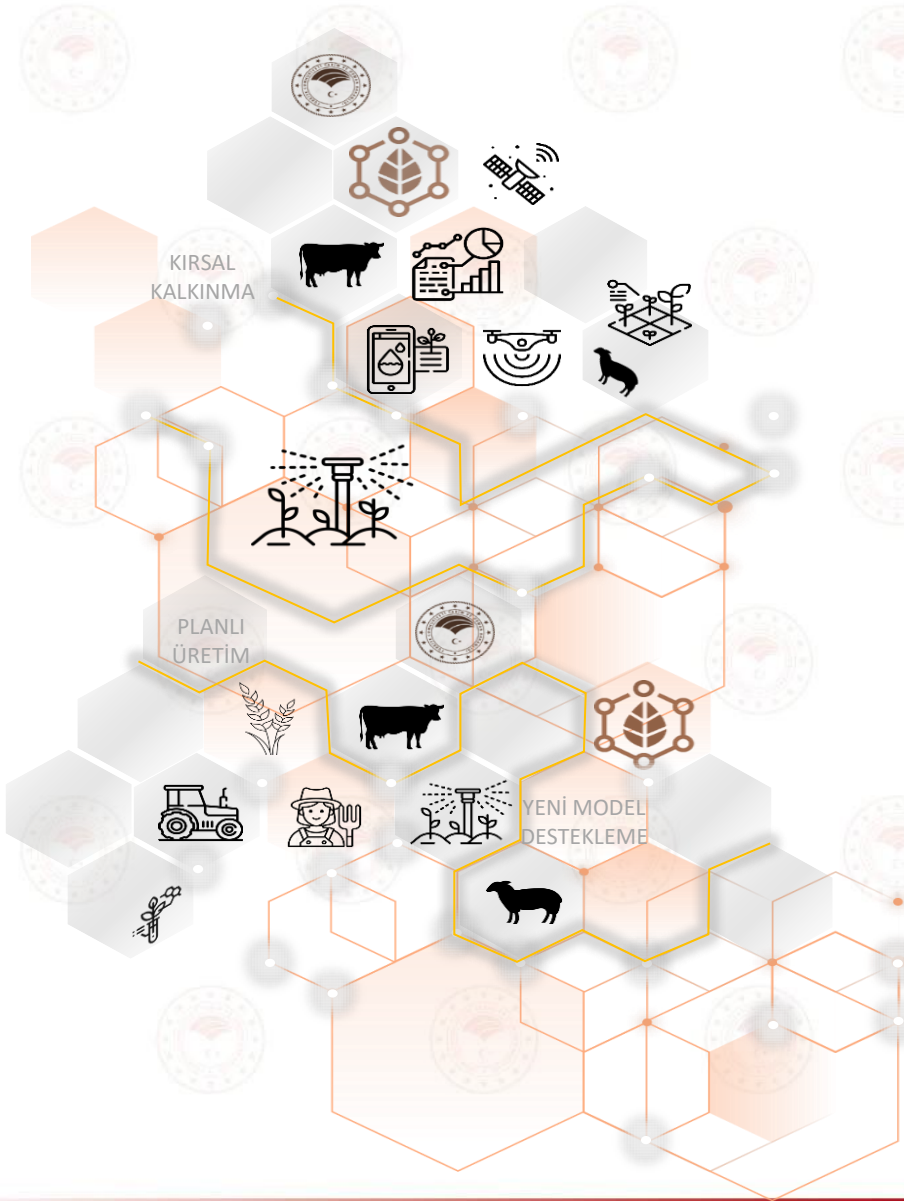

- Yüksek Ar-Ge maliyetleri,
- Uluslararası firmalarla artan rekabet,
- Yeni genomik teknikler (NGT) gibi biyoteknolojik yöntemlere erişimde ve/veya kabulde yaşanabilecek sınırlılıklar, **yerli sertifikalı tohumluk üretiminin sürdürülebilirliğini zorlayabilir.**

▪ Eğitim, Yayım ve Piyasa Riskleri

- Üretici eğitimlerinin yetersizliği,
- Yayım faaliyetlerinin sınırlı kalması,
- Kayıt dışı tohumluk kullanımının devam etmesi, **piyasa düzenini ve kalite güvenini olumsuz etkileyen unsurlar olarak öne çıkmaktadır.**

Amacımız Türkiye'de sürdürülebilir, verimli, kaliteli, kayıt altında bir üretimin olmasını sağlamak ve elde edilecek faydadan tekrar sektörü yatırım olarak daha ileriye götürecektir ortamların sağlanmasına mesnet teşkil etmek.

İbrahim YUMAKLI
Tarım ve Orman Bakanı

TEŞEKKÜRLER